

Vánoční speciál 2022

D - magazín

Vánoce, Vánoce
přicházejí...

D-magazín

Vydáván pouze pro vnitřní
potřebu

**Domova pro seniory
Světlo**

Sídlo zařízení:

Drhovle 44, 397 01 Písek

IČO: 708 69 812

Tel.: 382 789 611 – recepce

Datová schránka:

mvcki29

Redakční mail:

social@dps-svetlo.cz

Odpovědná osoba pro
vydávání

Mgr. Martina Koláříková,
DiS.

www.dps-svetlo.cz

FB: Domov pro seniory
Světlo

Drhovle a Písek

Distribuce: zdarma na
nástěnky, do dílen,
kluboven a veřejných
prostor domova.

Úvodní slovo ředitelky domova

Vážené čtenářky, vážení čtenáři D – magazínu,

zimní slunovrat byl v minulosti velmi očekávanou událostí, protože se oslavoval příslib návratu slunce. Začíná se prodlužovat den, zkracovat noc. Oslavy slunovratu daly základ, ještě před křesťanstvím, oslavám Vánoc.

Vánoce, křesťanské svátky, ke kterým se váže mnoho lidových zvyků jako je vánoční stromeček, koledy, jesličky, vánoční cukroví, dárky, které nám nosí Ježíšek. Především jsou to svátky rodinné, kdy bychom měli být všichni pohromadě a užívat si společné chvíle radosti.

Silvestr a vstup do nového roku je obdobím bilancování úspěchů a touhou o co nejlepší nadcházející rok 😊.

Chtěla bych poděkovat všem, kteří podporují náš domov, všem partnerům, rodinným příslušníkům.

Děkuji všem našim klientům za jejich životní inspiraci, kterou s námi sdílejí, za jejich podněty a slova pochvaly, která jsou pro nás hnacím motorem do budoucna a motivací pro kvalitní práci.

Děkuji všem zaměstnancům, kolegům za jejich celoroční profesionální práci s lidským přístupem, za vstřícnost, empatii a nadšení pro dobrou věc.

Přeji Vám všem, vážení přátelé našeho domova, hlavně hodně zdraví v novém roce, štěstí, optimismus, plno pozitivních zážitků a radost z každého prožitého dne 😊. Nechť je nadcházející rok přesně podle Vašich představ 😊.

PhDr. Šárka Nováčková
ředitelka domova

Karel Toman: Advent

I chodil anděl boží
v ten dlouhý truchlý advent po
Čechách.
Na varhany mu větry hrály,
dveře se před ním samy otvíraly
a provázely ho neviditelné kůry:
Rosu dejte nebesa shůry.
A mluvil anděl boží,
kde vešel v dům: Buď statečný a věř.
A dětem zahořely tváře
radostí, silou z nebeské té záře
a matkám i otcům spadla s prsou
můra.
Aleluja, aleluja.
Tak žehnal anděl boží
a sílil mdlé. Buď statečný a věř.
Před osudem a před věčností
je víra a statečnost nejvyšší ctností.
Všem, kdo pevně věří,
vždycky se v dálce spasné jitro šerí.
(Torzo života, 1902)

DLOUHODOBĚ
NÁS PODPORUJÍ:

MĚSTO
PÍSEK

OBEC DRHOVLE

Jihočeský kraj

JEŽÍŠKOVA
VNOUČATA

Nadační fond
Českého rozhlasu

SLEDUJTE AKTUÁLNÍ DĚNÍ V DOMOVĚ

PROSTŘEDNICTVÍM INTERNÍHO TELEVIZNÍHO
KANÁLU NA SVÝCH PŘIJÍMAČÍCH

V PÍSECKÉ POBOČCE SI MOHOU KANÁL NALADIT
KLIENTI, KTEŘÍ MAJÍ SPOLEČNOU ANTÉNU

Vánoce jsou jednou za rok.

Už druhé Vánoce prožívám v Domově pro seniory Světlo v Písku. Tedy ne celé, abych byl upřímný. Od Štědrého dne do Silvestra jsem v rodině u dcery s vnučkou a vnoučkem. Ale rád se do sem domova vracím. Za tu dobu co tu jsem, se tady poznal řadu skvělých lidí. A samozřejmě i těch, kdo jsou mi méně sympatičtí. Ale to je můj problém. Ne každý každému padne do oka.

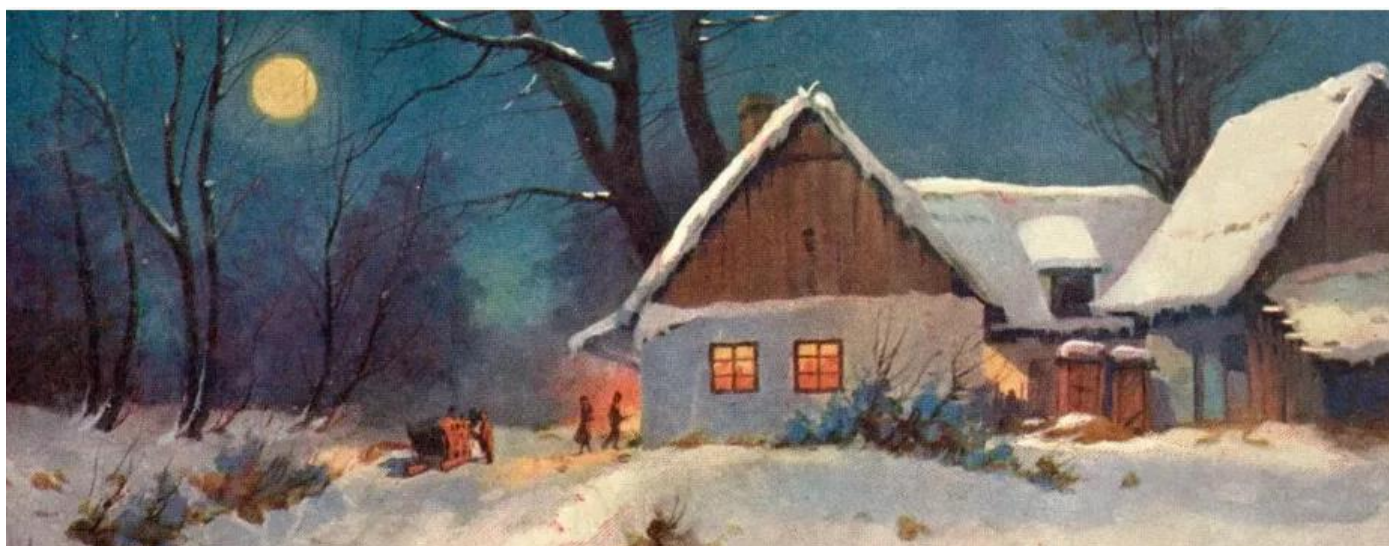
Ale jsou Vánoce, mluvmе jen o těch dobrých lidech. Obdivuji péči sestřiček i dalšího personálu. Zejména se především starají o ty z nás, kteří jsou hodně odkázáni na jejich pomoc. Sám jsem v nedávné minulosti strávil dva měsíce při covidu v nemocnici "na kyslíku", tak vím, o čem mluvím. Týká se to jídla, stlaní, podání léků až po vynášení "bažantů". Prostě neskutečná pomoc, která je projevem především lidskosti. Sám se snažím o co největší soběstačnost, ale ne všichni mají to štěstí.

Dovolte mi, v této souvislosti, připomenout skvělou péči a empatii, kterou projevují také děvčata na "dílňě". Každé dopoledne ve všední den tam na nás klienty čekají a věnují se nám. Ty, kteří nemohou sami chodit, dokonce přivezou. Díky moc Verunko, Dáňo a Blanko. Většinou hezké je i společenské dění. Ať se jedná třeba o výlety, nebo akce konané přímo v domově. Společenský ples před Vánoci se mi moc líbil, zrovna tak zpívání koled s dětmi ze "Šobrovky".

Bydlím ve II. patře a tak bych rád ocenil zejména Barušku, která se o nás v průběhu týdne vzorně stará. Ale pochvalu si podle mne zaslouží skoro všichni, kteří o nás pečují, včetně děvčat z recepce, které vaří výbornou kávu. Nemohu zapomenout ani na admimistravu, která je nezbytnou součástí každé organizace, a v co největší míře nám klientům vychází naproti.

Přál bych si, aby o Vánocích byli všichni spokojení a šťastní. My klienti, i ti co o nás pečují. Proto bych rád všem popřál hlavně hodně zdraví, aby byl s námi Pánbůh spokojenější, abychom vzpomínali jen na to dobré. A také pokoj v duši. Kromě tohoto pochvalného článku mám pro všechny připravený i malý dárek jako připomínku nejkrásnějších svátků v roce. Hodně štěstí a zdraví v roce 2023.

Slávek Felcman

PROSINEC

je podle gregoriánského kalendáře dvanáctý a poslední měsíc v roce. Má 31 dní. Jeho český název se odvozuje od praslovanského slovesa prosinoti, který znamená prosvítat či probleskovat. Slunce v tento měsíc často jen prosvítá mezi mraky. Lidová etymologie odvozuje název od slova prase, neboť v prosinci se konaly zabíjačky. Jindy poukazuje na slovo prosit s odkazem na vánoční koledování. V prosinci se také více jedla kaše z prosa. Jsou to však nepodložené výklady založené na podobnosti slov. V 16. – 18. století Češi prosinec nazývali někdy jako vlčenec, patrně s odkazem na množství vlků, kteří se v zimním období spojovali do smeček a více útočili. Latinsky se měsíc nazývá december od latinského decem (tj. deset), neboť do roku 153 př. n. l. byl prosinec v římském kalendáři desátým měsícem v roce. Tento název přešel i do velké části evropských jazyků.

Astrologicky je Slunce asi první polovinu prosince ve znamení Hadonoše a zbytek měsíce ve znamení Střelce. V astronomických termínech začíná v souhvězdí Střelce a končí v souhvězdí Kozoroha.

Okolo 21. prosince nastává slunovrat, na severní polokouli začíná astronomická zima a je nejkratší den v roce. Na území České republiky má tento den 8 hodin a 4 minuty. Slunce vychází přibližně v 7.56 a zapadá v 16.00 hodin středoevropského času. Od této doby se pak délka dne až do dalšího slunovratu (okolo 21. června) prodlužuje.

Podle meteorologických měření v pražském Klementinu byla od 18. století nejvyšší prosincová teplota zaznamenána 5. prosince 1961 (17,4 °C) a nejnižší 26. prosince 1853 (-24,8 °C).

Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Prosinec>

PRANOSTIKY

- Studený prosinec – brzké jaro.
- Prosinec proměnlivý a vlhý, nedělá nám zima těžké hlavy.
- Prosinec naleje a leden zavěje.
- Mrazy, které v prosinci brzy ochabnou, znamenají zimu mírnou.
- Když v prosinci hrom ještě hučí, rok příští stále vítr fučí.
- Jaké zimy v prosinci, taková tepla v červnu.
- Mléčná dráha v prosinci jasná, bude v příštím roce úroda krásná.
- Když v prosinci mrzne a sněží, úrodný rok na to běží.
- Prosinec se sněhem na pěšině, žitko je na každé výšině.
- Mnoho sněhu v prosinci – mnoho ovoce a trávy.
- Jsou-li v zimě po cestách ledy, podaří se výborně zelí.

Začíná **ADVENT**, pro naše předky to bylo období radostného očekávání tajemného narození božího syna, ale také čas pokání, střídmosti, kajícího odříkání a původně i půstu.

Advent 2022 je dlouhý celkem 28 dní. Advent (z latinského adventus: příchod, myšlen příchod Ježíše Krista) je v katolické církvi přípravná doba na Vánoce (samotné slovo Vánoce pochází ze staroněmeckého Wāhnachten - svaté noci). Tato doba trvá zhruba čtyři týdny a začíná první adventní nedělí. Na Štědrý den pak končí i samotný Advent. Následující den 25. prosince (Narození Páně) začíná doba vánoční, která končí v neděli následující po 6. lednu (Zjevení Páně).

Zdroj (16. 12. 2022): <https://kalendar.beda.cz/advent>

ZNÁMÉ ZVYKY

• **BARBORKY (VĚTVIČKY VĚŠTÍCÍ BUDOUCNOST)**

K svátku Barbory a adventního období neodmyslitelně patří barborky, což jsou nařezané větvíčky z třešní, višní, ale i z jabloní, broskvoní, švestek nebo i zlatého deště. Tento zvyk vychází z pohanských tradic, protože pohané řadili 4. prosinec ke dnům osudným, které byly nejprůhodnější pro věštby. Pro křesťany symbolizují rozkvetlé třešňové nebo jabloněvé větvíčky čistotu panenky Marie i příchod nového světla – Ježíše Krista. Kvetoucí barborky vlastně připomínají naději, obrození, čistotu a světlo.

Lidé tak lámali v tento den ze stromů ratolesti, které měly mít věšebnou moc a patřily mezi nejmocnější prostředky k přivábění tajně milovaného hochy. Větvíčky by v den svaté Barbory měla řezat svobodná dívka ze stromu, který je alespoň 10 let starý. Některé zdroje tvrdí, že by k jejich řezání mělo dojít krátce po setmění a jiné zase tvrdí, barborku uříznout brzy ráno po rozednění. Někde se dokonce píše, že by větvíčky měly dívky ukousnout vlastními zuby. Barborky pak dané do džbánů děvčata v některých krajích podle tradice zalévala vodou ze studánky, kterou přinesly v ústech, a to i několikrát denně. Takto zalévané Barborky měly prý větší věšebnou moc. Pokud jí větvíčky na Štědrý den vykvetly, do roka se vdala. Děvčata mohou v tento den uříznout nejen jednu větvíčku, ale hned více větvíček. Každou z nich si pak můžou pojmenovat po svých nápadnicích a vzala si prý toho, jehož větévka vykvetla jako první. Další variantou „barborek“ byla pověra, že kolikátý den „barborka“ vykvetne, v tolikátém měsíci potká dívku štěstí.

Zdroj: <https://www.facebook.com/ceskezvyky>

Pohanské zvyky a tradice byly v lidech vždy silně zakořeněny a prolínaly se s těmi křesťanskými. Např. v 19. století chodily po mnoha vesnicích ženy převlečené do bílých šatů nebo prostěradel. Říkalo se jim Barborky a byly představitelky ženských duchů. Na hlavě měly závoj, jinde nosily rozpuštěné vlasy s věnečkem na hlavě. Někde se snažily vypadat strašidelně, a tak si přes obličej načesaly vlasy nebo poprášily obličej od mouky. V ruce nosily

košík s ovocem a cukrovím pro hodné děti, pro zlobivé vařečku, metlu nebo proutek. Barborky obcházely domy podobně jako Mikuláš, který je tradicí i v dnešní době, a děti strašily huhláním „mulisi, mulisi...“, což byla zkomolenina „modli se, modli se...“ Jestli byly děti hodné, určovalo také to, jestli se modlí. Barborky chodily 3. prosince, v předvečer svého svátku.

Zdroj: <https://www.ceskazceska.cz/barborky/>

• MIKULÁŠSKÁ NADÍLKA

JAK VZNIKLA TRADICE MIKULÁŠSKÉ NADÍLKY A PROČ SE DÁVAJÍ DÁRKY DO PUNČOCHY.

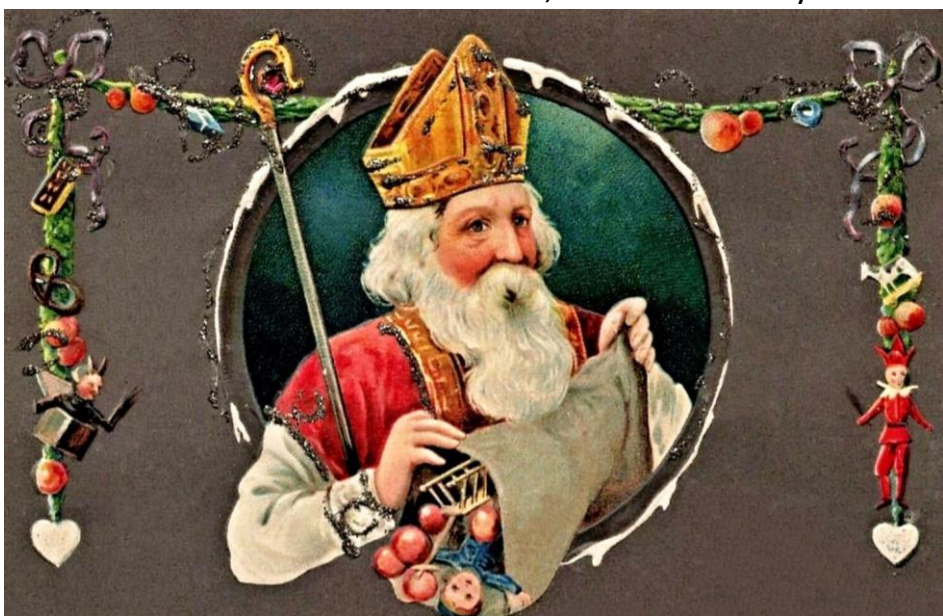
Celý život sv. Mikuláše je opředen mnoha legendami. Jedna z nich např. vypráví, že v jeho rodném městě se dostala jedna rodina šlechtického původu do velké nouze. Otec, který neměl na věno pro své tři dcery, dokonce uvažoval, že je prodá. Mikuláš se o tom dozvěděl a za noční tmy jim vhodil do okna měšec s penězi, dostačujícími jako věno pro první dívku. Totéž udělal ještě dvakrát a svými milosrdnými skutky utvrdil rodinu ve víře v Boží lásku a uchránil ji.

Další verze příběhu o obdarování třech dívek hovoří o tom, že třetí vhozený měšec s penězi neplánovaně dopadl do zavěšené, sušící se punčochy. To vedlo k tradici dávání punčoch za okno a k jejich používání jako dárkového balení.

Další legenda, která vypráví, že v Mikulášově době docházelo, při nesplacení dluhu k braní dítěte do zástavy, a to mohlo být prodáno na trhu s otroky. Také těmto rodinám biskup Mikuláš prý tajně pomáhal vkládáním potřebného obnosu do okna.

Na základě těchto legend je založena tradice mikulášské nadílky.

Zdroj: www.facebook.com/ceskezyvyky

MIKULÁŠ, PROČ CHODÍ O DEN DŘÍV?

Na první pohled nám divné nepřipadne, že Mikuláš má svátek 6. prosince, ale trojice nadpozemských bytostí navštěvuje děti už den předem, kdy slaví svátek Jitka a že narození Ježíška připomínáme podle západní křesťanské tradice 25. 12., ale Štědrý den slavíme již o den dříve. Důvod je přitom velmi zajímavý a datuje se téměř pět století zpátky.

Za vším stojí přechod na tzv. gregoriánský kalendář v roce 1582, který zavedl papež Řehoř VIII. Do té doby, než lidé začali používat hodiny, se totiž denní doba určovala úplně jinak, a to podle úhlu stínu od slunce. Tomu starému systému počítání se říká „pravý sluneční čas“. Velmi zjednodušeně řečeno, pro naše předky začínal nový den západem slunce, ne až po půlnoci. Ráno potom nastalo v okamžiku, kdy slunce vyšlo a nikomu přitom nevadilo, že v

létě to bylo o mnoho hodin dříve než v zimě. Východem slunce udeřila nultá hodina, v poledne pak bylo šest hodin a večer při západu slunce dvanáct. Lidem trvalo padesát let, než si na nový čas měřený hodinami zvykli.

Dnešní generace už si to jinak ani nedovede představit, přesto si ale odkaz našich předků připomínáme alespoň na Mikuláše a na Štědrý den. A jen mimochodem, důkazem, že to tak všechno bylo, je pražský Staroměstský orloj. Ten měřil a dosud měří čas staročeský, ale je to za cenu velkého počtu složitých soukolí regulujících nestejně délky hodin v různých měsících.

Zdroj: www.facebook.com/ceskezyky

MIKULÁŠSKÁ NADÍLKA

Tradice spojené s legendou svatého Mikuláše a jeho štědrostí jsou velmi pestré. V českých zvycích se mikulášská nadílka odbývá vždy v předvečer světcova svátku, kdy Mikuláš k nám sestupuje z nebe po zlatém žebříku a pak chodí tam, kde jsou děti. Nejstarší zápisy o tom u nás existují již ze 13. století. Hlavní postavou je Mikuláš, jeho vlídná vousatá tvář vyvolává pocit moudrosti a laskavosti.

Jako děti jsme v sobě mívali malou dušičku a ani jsme nedutali, když v podvečer svátku se ozval venku zvonek, pod oknem zasvištěly pruty a čert zarachotil řetězem. Do světnice vkráčel důstojným krokem milý sv. Mikuláš v dlouhém, bílém šatě, někdy s červeným pláštěm. Na hlavě měl lesklou, zlatou biskupskou čepici s křížem, v levici berlu a v pravici třímал dlouhý postříbřený prut. Dlouhý vous bělal se mu někdy až po pás. Vedle něj se postavil krásný bílý anděl s pleteným košíkem, v kterém měl plno dárků pro hodné děti. Za nimi se vehnal do světnice čert, rachotící řetězem, rejdlil do kola a proháněl svým prutem chasu, která před ním ustupovala. Strach jsme měli veliký, schovávali jsme se za maminku, pevně se jí chytli za sukni, nebo jsme utekli pod stůl. Pojednou se čert ztišil a zazněl Mikulášův hlas. Dobře věděl, kdo z nás dětí je hodný a kdo zlobí. Aby se nespletl, měl s sebou knihu, kde měl všechno naše zlobení zapsáno. Třesoucím se hlasem jsme mu odříkávali, básničku, či modlitbu, ale běda, zdali nám hlas zaškobrtl, to ihned čert začal rachotit řetězem a chtěl nás hodit do pytle a vzít s sebou. Upřímně jsme slibovali „svatému“, že se polepšíme.

Pak konečně pokynul Mikuláš čertu, aby nás nechal na pokoji a pak jsme dostali jablíčka, ořechy, perníky, nebo jinou sladkost. Jakou úlevu jsme prožili, když se za stále rejdlícím čertem zavřely dveře ani nebudu popisovat, jistě jí každý dobře znáte. Poněvadž všude svatý biskup nemohl přijít, nakládal dětem do punčochy, kterou si uložily doma za okno.

Obrázek: František Vrobel

<https://www.ceskezyky.cz/.../zima/6-12-tradice-sv-mikulase/>

• ZAPOMENUTÉ POSTAVY ADVENTU - AMBROŽ HONÍ DĚTI (7.12.)

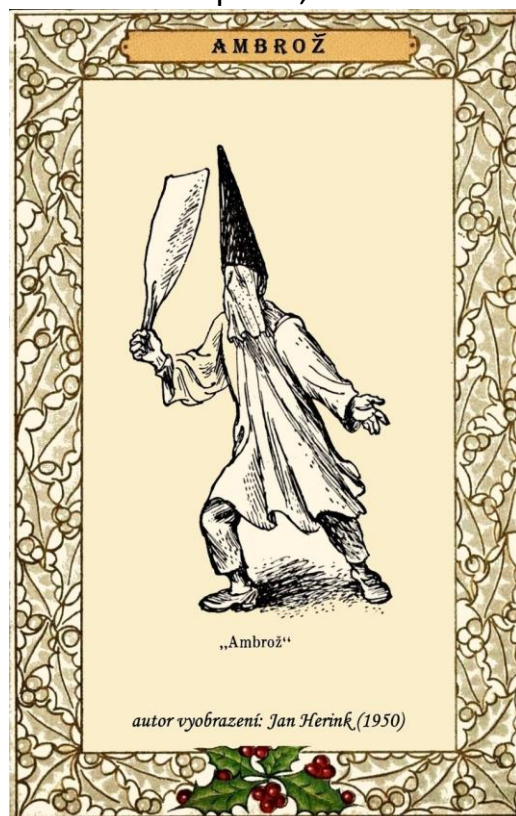
Během adventu se po vesnicích nedržela tradice obchůzek jen s Barborkami a Mikulášem, ale tyto tradiční postavy doplňovaly i tajemné a hroživé bytosti. Jednou z nich byl Ambrož, který pouhý den po Mikuláši proháněl děti.

V místech, kde býval kostel zasvěcen sv. Ambrožovi (je patronem včelařů) a je jedním ze čtyř velikých latinských učitelů církevních, bývalo zvykem, že Ambrož honil děti kolem kostela.

Vpředvečer nebo přímo o jeho svátku se za soumraku u kostela objevila tajuplná postava. Hlavu kryla černá, homolovitá, šikmo seříznutá čaka (čepice) s připjatým týlem, který zakrýval obličej. Na sobě měla dlouhou bílou košili a na rukou navlečené bílé kapsáře, rukavice. V pravé ruce držela koště polepené bílým papírem s dlouhou násadou a v levé ruce měla uzlíček s cukrovinkami. Jakmile se Ambrož objevil, začaly na něj děti hrdinsky pokřikovat. Ambrož jim hrozil výpraskem, začal je hned honit a občas, jako by náhodou ztratil nějakou sladkost, jako lákadlo na děti. Dítě muselo být velmi ostražitě, jakmile se totiž sehnulo, aby sebralo cukroví ze země, byl u něj okamžitě Ambrož a metličkou, koštětem ho „vyplatil“ a ještě k tomu doplnil nějaké úsloví, které mělo dítě doprovázet životem. Tradice Ambrože, byly dodržovány kolem Kolína, v Suchdolu, v Souši u Mostu a v Nových dvorech.

Původ a význam tohoto neobyčejného zvyku je zasunut v minulých časech a těžko bude dnes objasněn. Tehdejší současníci ho znali, ale nepovažovali za nutné zaznamenat jej pro budoucí generace. Časem upadl v zapomnění a popsán byl jen jeho průběh a taktéž i bez vysvětlení Ambrožova zvláštního převleku.

Zdroj: www.facebook.com/ceskezvyky

• SVATÁ LUCIE

LUCKY, BÍLE ODĚNÉ ŽENY VYMETALY TMU A PŘINÁŠELY SVĚTLO

Den svaté Lucie, tedy 13. prosinec, považovali dříve lidé za jeden z nejkrásnějších svátků před Vánocemi. Někde si dokonce tento svátek oblíbili více než den svatého Mikuláše. Možná to bylo i tím, že velkým úkolem svaté Lucie bylo vymetat tmu a přinášet světlo.

Lucky byly po Barborkách další bytosti, které chodily strašit dům od domu. Chodily 13. prosince za soumraku a byly zahaleny v bílé barvě čistoty, nevinnosti, ale také smrti. Postavy těchto démonických žen, které zosobňovaly duchy ženských prapředků, mají se svatou Lucií společné především

jméno. V každém kraji vypadají Lucky trochu jinak, nejčastěji chodily zahalené v plachetce a ojediněle, hlavně na Táborsku s maskou a s velkým zobákem, kterým bylo možno i klapat. Zobák symbolizuje očištění či odseknutí člověka od všeho starého, zlého, temného a nežádoucího. Ke strašení ale někdy dobře postačil jen pomoučený obličej, a když během návštěvy Lucky mlčely a všechno předváděly jen pantomimou, o to víc se jich děti a dospělí báli.

Ve staveních kontrolovaly, jestli se nepředělel len nebo nedere peří, protože na den Lucie platil přísný zákaz předení a draní. Když některou hospodyně při této práci přistihly, peří rozfoukaly a kužel s přízí si odnesly. Lucky také zjišťovaly, jak je domácnost uklizená anebo samy také napodobovaly různé domácí práce, ometaly, bílily stěny, drhly podlahy, nebo rozdělávaly oheň. Tento úklid, tak jako bílý šat či zobáky symbolizovaly očistu od všeho starého a nepotřebného.

Úmysly Lucek nebyly vždy tak čisté jak jejich bílé šaty, nosily totiž velké nože a hrozily dětem, které se na štědrý den nepostí, že jim rozpárou břicha a naplní kroupami. Ale naopak ty děti, které se uměly hezky pomodlit, obdarovávaly. Někde však s nimi chodily i další masky: poustevník, kominík, řezník, cikánská rodina.

Místy bývaly ženy během občůzky počastovány přípitkem a v mnoha domácnostech bylo pro ně přichystáno pohoštění. Obchůzka se často odehrávala podle následujícího scénáře: Během zpěvu první části písně Lucky zahájily činnost (úklid domu a holení mužů), následoval přípitek, případně malé pohoštění. Zazněla druhá část písně, na rozloučenou, pak se hospodáři poděkovalo za pohostinnost. Přípitek utvrzoval vztah mezi domácím a hostem. Odmítnutí bylo společensky nepřipustné, mohlo to být považováno za porušení pravidla, tudíž jistou odcizenost. Stejně jako je slušností nabízené zkonsumovat, opak znamená daru si nevážit. Přípitek také symbolizoval požehnání do nového roku. Lucky si s hostiteli připíjely na zdraví a opětné shledání. Tam, kde se zdržely u prostřené tabule, bývalo veselo. Vyprávěly se veselé příhody, vtip střídal vtip, celé posezení se neslo v žertovné a veselé náladě.

Někde Lucky přepadaly muže přímo v hospodě u piva, a to je pak natírali hořčicí, kolomazí, zasypávaly je moukou a štouchaly je vařečkami. Prý proto, že jsou líní a nepomohou s domácím úklidem před svátky. Místy Lucky plnily podobnou roli jako Mikuláš. Chodily i podobně jako Mikuláš, v předvečer svátku – tradičně z toho důvodu, že pro naše předky kdysi začínal nový den již západem slunce předchozího dne. Svátek svaté Lucie patřil k pěkným adventním zvykům, jehož oslavy už ale pomalu vymizely.

SV. LUCIE A ČERNÁ MAGIE, LIDOVÉ ZVYKY A POVĚRY

Velkým úkolem svaté Lucie bylo vymetat tmu a přinášet světlo. Však také její jméno pochází z latinského lux, což znamená světlo. O tom, že bylo co vymetat, svědčí i skutečnost, že čas od svátku sv. Lucie do Narození Páně byl

nazýván černou zimou. Podle lidové víry je sv. Lucie i ochranitelkou proti čarodějnicím a zlým kouzlům a podle starého českého pořekadla je svatá Lucie i královnou zimy. V předvečer tohoto svátku nastává jedna z nejtemnějších nocí, kdy se scházejí čarodějnice, aby škodily lidem. Jejich nejoblíbenějším místem k ďábelským rejům je Radhošť.

Proti zlu bylo třeba se bránit. Hospodyně dělaly nad vrata chlévů křížky svěcenou vodou. Od svátku sv. Lucie až do Božího narození dávaly hospodyně kravám kousek těsta, smíchaného s rozličným kořením a zeleninami, aby neměly nad nimi čarodějnice moci. Po jmenovaný čas bývá chlév uzamčen, aby odtamtud nemohla čarodějnice vzít ani ždibec hnoje. „V těch dnech hospodyně nedá ani neprodá žádnému ani lžičku mléka, kdyby kdo a jak prosil, bojíc se, že by mléko přišlo čarodějnici do rukou, kteráž by pak dobytku uškodila. Když se čarodějníci podaří někde kousek hnoje popadnouti a ucho z rendlíku vzít, nastrká toho hnoje do jeho díry a tím potom tak dlouho hospodyně škodí a užitku odbírá, pokud hnůj z rendlíku se zachová.“

Na svátek Lucie bývala nejdelší noc, v dobách, kdy jsme se ještě řídili juliánským kalendářem, tedy do r. 1582 připadal svátek Lucie na dobu zimního slunovratu, později slavený jako Štědrý den. Pohané oslavovali navracející se slunce, ubývající noc a prodlužující se den, proto byl svátek Lucie oslavou světla. A tehdy také vzniklo pořekadlo:

„Svatá Lucie noci upije a dne nepřidá“ značí, jak všeobecně známo: na svátek sv. Lucie se začne nejkratší zimní den opět pomalu prodlužovat. Ke zmatkům kolem data slunovratu přispěla změna kalendáře, kterou roku 1582 zavedl papež Řehoř XIII. Kalendář se tehdy najednou posunul o deset dní, aby se lépe srovnal se skutečnou situací na obloze a odstranila se po staletí nahromaděná chyba v počítání času. Sv. Lucie tak přišla o svou velkou roli, kdy do zimní tmy přinášela světlo - latinsky lux. Na skutečný slunovrat si lidé museli ještě počkat.

Zdroj: www.facebook.com/ceskevyky

PRVNÍ ADVENTNÍ NEDĚLE (ŽELEZNÁ)

Skončily polní práce, země odpočívá. Nastal čas dlouhých večerů, období klidu, rozjímání a zklidnění. Přesto lidé nezaháleli, místy se ještě dodělávaly zmeškané polní práce, kácel se les, dělaly se otýpky z lesního roští na topení. Loupala se kukuřice a mlátilo se ve stodolách obilí. Ženy se za svitu loučí a svíček věnovaly šití, pletení a večer se chodilo na přástku konopí a na dračku peří. Muži opravovali nářadí, štípali šindele, pletli košíky, pokuřovali. Přichází, ale i dojemné svátky blaha, pokoje, radosti. Svátky, které jsou opředené kouzlem zkazek, obyčejů, písní, koled a pověr. Veselý adventní čas právě začíná.

Na adventním věnci zapalujeme první fialovou svíčku, tzv. svíci proroků. Tato svíčka je památkou na proroky, kteří předpověděli narození Ježíše Krista.

Bohoslužby v první adventní neděli mluví o druhém příchodu Krista, nabádají k bdělosti a pokání. Umlkají zpěvy Gloria (Sláva na výsostech Bohu) aby se s o to větší silou a slávou rozezněly opět až o Vánocích. Liturgická barva pro tento i následující dny je fialová – barva pokání, ztišení a očekávání. Vyobrazení: pohlednice, Adolf Liebscher.

DRUHÁ ADVENTNÍ NEDĚLE (BRONZOVÁ)

Druhá adventní neděle nás vede k zamyšlení se nad vztahy mezi lidmi a představuje okamžik, kdy se soustředíme na lidi, které máme rádi, a proto pro ně začneme vyrábět a shánět dárky. Tím, že jim vybíráme dárky, jsme nuceni

přemýšlet o jejich povaze, o tom, jací jsou, jak je vnímáme, čím bychom jim udělali radost, čím bychom jim projevili úctu. V tom okamžiku jsme srdcem s nimi. Zatoužíme je vidět.

Navštěvujeme vánoční trhy, kde se setkáváme u vánočního stromku, u překrásně vyzdobených dřevěných stánků, ve kterých najdeme vše, co k vánočním trhům patří. Od ručně vyráběných vánočních dekorací, betlému, hraček, přes domácí uzeniny, sladkosti až po svažené víno a sváteční punč. Vánoční trhy mají původ v Rakousku a v Německu, kde se konaly již kolem roku 1294. Původně vánoční trhy sloužily k tomu, aby se lidé na začátku studeného období zásobili před zimním obdobím potravinami, teplým oblečením a dalšími potřebami nutnými pro přežití zimy.

Večer zapalujeme druhou fialovou svíčku, tzv. betlémskou, která reprezentuje lásku a představuje Ježíškovy jesličky. Také je to čas, kdy hospodyně zahajuje pečení cukroví, které doprovází vůně vanilky, rumu a skořice. Cukroví by mělo být devět druhů, tím se vyjádří úcta k číslům, kterou používáme k popisu reality. Může být i dvanáct druhů, každý druh je pak k uctění samostatného měsíce v roce. Určitě nesmí chybět perníčky, vanilkové rohlíčky a pracičky. Děti by neměly zapomenout napsat dopis Ježíškovi.

Školní obraz: konec 19. století

TŘETÍ ADVENTNÍ NEDĚLE (STŘÍBRNÁ)

Třetí adventní neděle je nazvaná také „Gaudete“ neboli radostná. Pojmenovaná je podle prvních slov úvodního verše mše svaté: „Radujte se stále v Pánu, opakují: Radujte se! Pán je blízko.“ Radostná atmosféra z blížícího se Kristova příchodu může být vyjádřena při mši růžovou barvou, namísto obvyklé fialové, která je typická pro advent.

Třetí adventní neděle je znamením, že se blíží konec půstu a že Štědrý večer je již téměř za dveřmi. Na adventním věnci zapalujeme třetí svíci, růžovou. Tato barva je symbolem radosti, proto se jí říká Radostná, nebo také svíčka Přátelství. Původně se této svíčke říkalo Pastýřská a vyjadřovala radost z toho, že postní období je téměř u konce a adventní období získává slavnostnější ráz. Lidé se stále zdržovali hlučných oslav a také se zakazovalo pomlouvat ostatní. Růžová barva se přenesla i do kostelů a kněží si na stříbrnou neděli oblékali růžová mešní roucha. V tuto neděli se směly kostely na rozdíl od jiných adventních nedělí vyzdobit i květinami. Od tohoto dne se mohlo krásnit i obydlí, proto se hospodyně pustily do velkého úklidu celého domu a přilehlého okolí. Připravovaly se tím na příchod nejvzácnější návštěvy, Ježíše Krista. Úklid musel být hotov do svátku sv. Lucie (13.12.), neboť v ten den chodily Lucky a kontrolovaly čistotu a pokud nebyly spokojeny, tak trestaly.

Vyobrazení: Oskar Schmidt (1908 Litoměřice - 1982)

ČTVRTÁ ADVENTNÍ NEDĚLE (ZLATÁ)

Jedna neděle adventní míjí druhou a než jsme se nadáli, je zde již neděle poslední a to zlatá. Nastává doba vánočních svátků, které jsou každému člověku nejmilejší, kdy i dospělý se stává alespoň na chvíli dítětem. Čtvrtá adventní neděle je ve znamení posledních příprav na slavnost Narození Páně. Staví se také betlémy (jesličky) po vzoru sv. Františka z Assisi, pečou vánočky, zdobí vánoční stromky a upravují mísy s ovocem. Na poslední adventní neděli je také poslední možnost věnovat svým blízkým větvíčku jmelí. Správně se má jmelí věnovat již v sobotu, jeden den před posledním

adventem. Po utrnutí jmelí časem zežloutne a připomíná tak slunce a jeho životodárnou sílu. Jmelí zavěšené v domě přináší dovnitř štěstí a lásku, ochraňuje proti čarodějnicím a zlým duchům a také proti ohni. Čím více má bobulek, tím více štěstí přináší svému majiteli. Jeho kouzelná moc se zvyšuje, pokud je jmelí darováno, ne zakoupeno. Na adventním věnci zapalujeme čtvrtou svíci, fialovou. Je to svíce andělská, představující mír a pokoj.

Liturgické texty čtvrté adventní neděle nás přivádějí už zcela blízko k tajemství vánočních svátků. Scéna navštívení, setkání Marie s Alžbětou vyjadřuje krásu vzájemného přijetí. Čtvrtá adventní neděle může připadnout i na Štědrý den, tato neděle tradičně patřívá kulturním a charitativním akcím. Vyobrazení: Josef Strnad (1889, Praha – 1952)

Zdroj: www.ceskezvyky.cz

ŠTĚDRÝ DEN

Štědrý den, který připadá na 24. prosince, je posledním dnem adventu. Vrcholí Štědrým večerem, který je jakožto předvečer slavnosti Narození Páně (25. prosince) již považován za součást Vánoc. Se Štědrým dnem a zejména Štědrým večerem je spojeno množství předkřesťanských i křesťanských vánočních zvyků a pověr, například štědrovečerní večeře, rozsvěcování vánočního stromčku a rozbalování dárků nebo pověra, že kdo se během dne postí, uvidí večer zlaté prasátko.

Štědrý den není církevním svátkem a připadne-li na tento den neděle, je to čtvrtá neděle adventní. Štědrý večer se však již liturgicky počítá k slavnosti následujícího dne (a tedy už k Vánocům) jakožto jeho vigilie a je tak pro něj předepsána zvláštní mše, která doplňuje tři další mše sloužené na samotnou slavnost Narození Páně (v noci, za svítání a ve dne).

Nejstarší lidové tradice provozované 24. prosince pocházejí dokonce ještě z předkřesťanské doby. Kolem roku 1400 popsal sedm nejběžnějších českých lidových tradic, spojených se Štědrým večerem, benediktinský mnich Jan z Holešova. Těmito zvyky byly:

- půst,
- pohoštění a almužna,
- vzájemné obdarování zabalenými dary,
- podávání bílého pečiva v podobě klínu či pletence (patrně vánočka),
- požívání a krájení ovoce,
- chození na koledu a karneval masek,
- kladení slámy na podlahu kostelů a příbytků.

Zdroj: <https://cs.wikipedia.org>

Vánoce (z něm. Weihnachten svaté noci) jsou v křesťanské tradici oslavou narození Ježíše Krista. Spolu s Velikonocemi a Letnicemi patří k nejvýznamnějším křesťanským svátkům, slaví od 25. prosince do první neděle po 6. lednu. 25. prosinec jako datum Kristova narození uvádějí někteří křesťanští teologové již ve 3. století a oslava tohoto narození je dosvědčena poprvé v Římě kolem roku 336. Všeobecně se Vánoce v církvi slaví od 7. století.

BOŽÍ HOD VÁNOČNÍ (25.12.)

První svátek vánoční neboli Boží hod, který připadá na 25. prosince, by nám měl podle křesťanských tradic připomínat den narození Ježíše Krista. Podle Bible se tak stalo v Betlémě ležícím nedaleko Jeruzaléma, kam putovala i dívka Marie se svým snoubencem Josefem kvůli sčítání lidu.

Na tento den se všichni těšili i proto, že s východem hvězdy na Štědrý večer skončil půst, který tradičně trval celý advent. V tento den měli lidé zbožně rozjímat a bývalo zvyklostí zajít do některého z kostelů, ve kterých jsou od Štědrého dne vystaveny jesličky na mši, které se říkalo „hrubá“. V kostele bývalo plno, a zvláště ve vinařských krajích dávali přítomní věřící obzvlášť bedlivý pozor, ozářili slunéčko pana faráře, neboť to bylo neklamným znamením, že se urodí hojnost dobrého vína. Kolem třetí hodiny odpolední se v kostele slavily zpívané božihodové nešpory a četly se pasáže z evangelií, které o narozeném spasiteli vypovídají.

Na Boží hod vánoční se nepracovalo ani v domácnostech, byl to den oslav v rodinném kruhu. Ráno všichni čekali v peřinách, až vstane hospodář, což mělo zajistit dobrou úrodu. Světnice se nemetly, ba ani lůžka nestlala. Nebyla to lenost hospodyň, nýbrž veliký strach před znesvěcováním svátku. Vždyť dokonce i dobytku zavazovali huby, aby přežvykáním tento sváteční den se neznesvěcoval. V tento den se nechodilo ani po návštěvách, poněvadž všude se hroužili hospodáři do zbožného rozjímání. Když však někdo do stavení přišel, měl přinést koledu a vinšovat: „Vinšuju vám šťastné a veselé svátky Krista Pána narození, co jste si na milém Pánu Bohu vyžádali, menší hříchy, větší radost a po smrti království nebeské. Pochválen buď Ježíš Kristus!“

A proč vlastně Boží hod? Je to jednoduché. S východem hvězdy na Štědrý večer skončil půst, který tradičně trval celý advent. Proto k Božímu hodu patří také dobré jídlo. V ten den se vždy připravovalo to nejlepší, co domácnost měla, a to byla často husa nebo kachna se zelím a knedlíkem.

Zdroj: www.ceskezyvyky.cz

Adventní věnec v podobě
navržené Johannem Hinrichem
Wichernem

SYMBOLY VÁNOC

ADVENTNÍ VĚNEC

Historie adventního věnce sahá až do severské mytologie pohanských tradic, kdy lidé v hluboké zimě zapalovali svíčky na zeleném kole z větvíček. Zelená barva ve spojení s kruhovým tvarem pro ně symbolizovala pokračující život. Následně tento zvyk přejali východoevropští křesťané a už v 16. století

vznikaly první adventní věnce, ty se ale těm současným

vůbec nepodobaly. Pro křesťany kruhový věnec představuje Boží věčnost a symbolizuje také ustavičnou cestu slunce a zároveň i pospolitost. Větvíčky jehličnanů jsou symbolem věčného života, nezničitelnosti a plamínky hořících svíček mají připomínat Krista, světlo vítězí nad temnotou.

Z předkřesťanských dob připomínají adventní věnce dva zvyky. V zimním období nosili lidé do svých příbytků čerstvé zelené větve a tím poskytovali příjemné bydlení dobrým duchům. Holé věnce ze slámy odháněly zlé duchy a tím zajišťovaly požehnání.

Adventní věnec je v západních křesťanských církvích pomůcka k symbolickému odpočítávání čtyř týdnů adventu, doby příprav na Vánoce. Obvykle má podobu věnce z jehličnatých větví se čtyřmi svíčkami. Každou

adventní neděli se zapaluje další svíčka. Klasické adventní věnce se zavěšovaly na stuhách. V současné době se adventní věnec zpravidla klade na stůl a se čtyřmi svíčkami (tři fialové a jedna růžová-ta se pak zapaluje jako třetí v pořadí).

Někdy adventní věnce zahrnují pátou bílou svíčku ve středu věnce jako symbol duchovní čistoty a Vánoc, často také jako Neposkvrnění Panny Marie, nebo symbol samotného Ježíše Krista. Někdy bývá nazývána jako "Kristova svíčka". Ta může být zapálena na Štědrý den a Boží hod vánoční. Historicky je podle křesťanské liturgie hlavní barva adventu fialová. Je to barva pokání a postu, stejně jako barva přivítání příchodu Krále (Ježíše Krista na svět). Fialová je také barvou utrpení během postní doby a velikonočního týdne.

Tradice adventního věnce byla založena až v 19. století v Hamburku, kde byl v roce 1838 vyřezaný ze dřeva.

zdroj: www.ceskezvyky.cz

Adventní věnec

*Na adventním věnci zapaluješ
první svíčku,*

*to abychom věděli, že Bůh je
jenom jeden.*

*Když týden uplyne, rozhoří se
druhá,*

*to abych věděla, že tu nejsem
sama.*

*Třetí plamínek chce tiše říct,
že nás bude o jednoho víc.*

*Čtvrtý pak se skromně chová,
ví totiž, že tady, my jsme doma.*

VÁNOČNÍ STROMEČEK

Je doloženo, že do Čech přišel vánoční stromeček z německých oblastí, kde měl poměrně zakořeněnou tradici, která sahá do 16. století. První písemná zmínka pochází už z roku 1570 z německých Brém. Zvyk se v Evropě šířil na přelomu 18. a 19. století, a to hlavně prostřednictvím měst.

V Čechách je vánoční stromek poprvé zaznamenán v roce 1812 v Praze. Na venkově se však ujímal pomalu, protože zde byla silná vazba na tradici betlémů a také to byla jistá zdrženlivost v přijetí vánočního stromku u české vlastenecké veřejnosti, protože zvyk měl německý původ. V lidové tradici ale bylo běžné donášení svěží zeleně do vánočních příbytků, a tak i vánoční stromeček si pomalu našel cestu do světnic našich předků. Ve venkovských chalupách zdomácněl v průběhu 1. poloviny 20. století.

Umístění stromku se řídilo prostorovými možnostmi v domě. Ve vesnických domácnostech měl své místo ve světnici, zastrčený do otvoru v nízké stoličce nebo zasazený do špalku či do hmoždíře s pískem, do dřevěného kříže nebo i do řepy, aby z ní sál štávu a déle vydržel. Stavěl se na truhlu, ale i do okna. Malý stromek zprvu stával i na štědrovečerním stole, ale je i doloženo, že stromek byl zavěšený na háku za kmínek nebo za špičku ke stropnímu trámu.

Obvykle se stromky zdobily podle místních zvyklostí, např. jablíčky, pečivem, sušenými plody, spolu s voskovými, nebo lojovými svíčkami, ty se měly u nás poprvé rozsvítit v r. 1860. Posléze se zdobily i háčkovanými ozdobami a řetězy z papíru a pozlátka. Ve 20. století se pro stromek staly typické skleněné ozdoby, ty se prý zrodily někdy na konci 19. století kvůli špatné úrodě jablek. Na stromky nebylo jednoho roku co dát, a tak němečtí skláři vymysleli červené baňky připomínající jablíčka. Mezi nejstarší ozdoby patřily tzv. korálkové, sestavené z foukaných korálků do tvarů hvězdiček, košíčků a dalších tvarů. K tradici českého stromečku patří i ozdoby jako je cukroví, perníčky a čokoláda. Bonbony nebo duté figurky se zavěšením na stromeček se datují od r. 1897, kdy byla u nás vyrobena první kolekce. Jde o český vynález a v první polovině 20. století pak čokoládové

figurky balené do barevných staniolových fólií zaplavil vánoční trh. Pro vánoční stromek se stala charakteristická hlavně světla jako hlavní křesťanský symbol Vánoc ve významu narození Krista jako světla světa a hvězda umístěná na vrcholu zastupovala hvězdu betlémskou.

Podle Č. Zírta ještě kolem roku 1850 se nepoužíval název „Vánoční stromek“. Vypravovalo se, že nejčastěji se na Štědrý večer stavěl doprostřed stolu „plodný rajský nebo májový stromek.“ Etnograf Č. Zíbrt dodává, že v jeho rodišti, v Kostelci nad Vltavou a v okolí Orlíka se v šedesátých letech 19. století rozšířilo povědomí o vánočním stromku, protože členové knížecí schwarzenberské rodiny nadělovali chudým dětem obleky a dárky z obrovského vánočního stromu. Děti potom doma stromek napodobovaly. Ilustrace je z dětské knihy: Pohádka o lesním stromku z roku 1875.

zdroj: www.ceskezvyky.cz

MAGICKÉ JMELÍ A LÁSKYPLNÝ POLIBEK

Lidová víra přisoudila jmelí magickou moc. Například se traduje, že polibek pod zavěšeným jmelím na Štědrý den zaručí lásku až do příštích Vánoc, dokonce muž smí políbit každou ženu procházející pod jmelím. V případě, že jde o jeho přítelkyni nebo manželku, měli by si oba utrhnout společně jednu bulku ze jmelí pro štěstí. Ta úplně poslední musí na jmelí zůstat až do příštích Vánoc, jmelí totiž můžeme nechat viset nejen o svátcích, ale i celý následující rok. Do domácnosti pak nosí štěstí, odvahu, radost a ochranu před nemocemi. Pozor, podle zvyku musíte jmelí pověsit tak, že se nesmíte u toho dotknout podlahy. Magický účinek rostliny se umocňuje, je-li snítka darována, nikoli zakoupena.

Tato tradice se dochovala až z germánského období, kdy během zimního slunovratu byly zakázány jakékoliv boje a na příkaz bohyně Frigg, manželky boha Ódina, se pod jmelím začal tradovat polibek lásky a míru. "Polibek bohyně Frigg".

Vánoční tradice líbání pod zavěšeným jmelím se stala populární až v 16. století na Britských ostrovech a také ve Skandinávii. Líbání pod jmelím ještě více v 19. století proslavil anglický spisovatel Charles Dickens, který o tomto vánočním zvyku napsal ve své slavné knize Kronika Pickwickova klubu. Angličané tehdy své domovy jmelím na Vánoce nejen zdobili, ale také se pod ním líbali. Žádná mladá dívka, která byla pod snítkou, rozhodně nesměla odmítnout žádný polibek. Tehdejší pověra pravila, že by se příští rok neprovdala a zůstala by na ocet. V 19. století se jmelí stalo nedílnou součástí Vánoc také v německy mluvících zemích, odkud se následně rozšířilo i k nám, začátkem 20. století.

A jak líčí Dickens v Klubu Pickwicků anglický vánoční zvyk: „Na Štědrý večer z prostředku stropu v kuchyni starý Wardle zavěšoval mohutnou větev

jmeli, načež pak pan Pickwick s galantností uchopil starou paní za ruku, zavedl ji pod tajemnou větev a políbil se vši dvorností a důstojností...”

Zdroj: www.facebook.com/ceskezvyky

ADVENTNÍ KALENDÁŘ (SLADKÉ PŘEKVAPENÍ)

Patří již neodmyslitelně k jednomu ze symbolů Vánoc, přestože jeho tradice je docela krátká. Jde vlastně o kalendář ukazující 24 dní spojených s křesťanskými Vánocemi a dobou adventu. Kalendář slouží k odpočítávání dnů adventu ke Štědrému dnu. Původním cílem adventního kalendáře bylo připomenout dětem vánoční událost popisovanou v bibli a zpříjemnit jim čekání na vánoční dárky. Dříve než se jejich podoba ustálila na obrázky s otevíracími okénky naplněnými kouskem čokolády nebo jinou drobností, bývaly adventní kalendáře uměleckými díly. První známý ručně vyrobený adventní kalendář pochází z roku 1851.

První tištěný kalendář s malými barevnými obrázky přilepenými na lepence vyrobil „nechtěně“ v roce 1908 nápaditý mnichovský tiskař G. Lang, který na vlastní náklady vytiskl vystřihovací kalendář s názvem „V zemi Ježíškově“. Tento „Mnichovský vánoční kalendář“ neměl ještě otevírací okénka, ale na počátku 20. století už Lang vydal první adventní kalendář s malými otevíracími dvířky. Na adventních kalendářích, které následovaly, byly zobrazené liturgické výjevy z bible a vypadaly jako části vesnic nebo měst s důmyslně schovanými okénky. Byly vyráběny v malých dílnách z tvrdého papíru a ve svých okénkách skrývaly obrázky, veršiky nebo citace z bible.

Kalendář se sladkým překvapením vznikl v první polovině 20. století v USA a okamžitě slavil úspěch po celém světě, jeho oblibu na chvíli přerušila druhá světová válka, ale po válce zase přišel jeho velký rozmach.

Zdroj: <https://www.facebook.com/ceskezvyky>

BETLÉM, NEBOLI JESLIČKY

V roce 1223 postavil v italské Umbrii jáhen Giovanni Bernardone, později světec známý pod jménem František z Assisi, první jesličky. V poustevně v horské jeskyni postavil žlab, založil ho krmivem a přivedl k němu živého oslíka a vola. U jeslí pak jako u oltáře v noci sloužil štedrovečerní mši - první "půlnoční".

První český betlém představili veřejnosti jezuité v roce 1560 v kostele sv. Klimenta V Praze. Byly první nejen v Čechách, ale i v celé střední Evropě. Neví se, jak přesně vypadaly, ale podle dochovaných záznamů měly velký úspěch, takže se zvyk stavět jesličky brzy rozšířil.

Základní figurky jsou Ježíšek v jeslích, Marie a Josef, oslík a vůl, pastýři se stády oveček a postavy tří králů - mudrců z Východu. Betlémy bývají u nás zasazovány do krajiny podle místa vzniku. Stavění betlémů bývalo nejrozšířenějším vánočním zvykem až do 19. století, kdy se novým symbolem Vánoc stal vánoční stromek.

ŠTĚDROVEČERNÍ VEČEŘE

24. prosince bývá tradicí, že se schází celá rodina na slavnostní večeři. Samotná večeře se tradičně skládala z rybí polévky, bramborového salátu s kaprem a během její konzumace panovaly jisté zvyky. Například se stolovalo o jeden talíř více pro nečekanou návštěvu, či se pod talíř umísťuje mince. Kdo jí našel, toho se měly celý rok držet peníze. Dalším zvykem je, že se od Štědrovečerní večeře mohla vzdalovat pouze hospodyně, dokud všichni lidé nedojedli.

Věštby a pověry Štědrého dne - večer

Konečně hospodyně ohlašuje, že jest večeře hotova, děti se hrnou na svá místa, ale hospodář počítá nebude-li stolujících lichý počet, jinak by si někde poslal pro hosta. Než si sednou, stoupají holou nohou na sekýru na zemi ležící – aby jim v příštím roce nohy nebolavěly. A tu již hospodyně nese velikou mísu kouřící se polévky, a tou je buď rybí nebo zapražená se svátkem. Hospodář vstává, žehná se křížem, a světnicí zní stará modlitba:

»Oči všech doufají v Tebe, Hospodine, a Ty jim dáváš pokrm v čas příhodný.«

Ostatní stojíce šeptem doprovázejí předřikávajícího. Dozní závěrek modlitby:

zdroj: www.ceskezvyky.cz

VÁNOČNÍ CUKROVÍ

Vánoční cukroví a jeho pečení je jedna z obecně rozšířených vánočních tradic, která je ve velké části českých domácností dodržována. Většina z vánočních cukroví se připravuje ze směsi mouky, cukru, vajec, másla, kakaa, čokolády a různých druhů ořechů a kandovaného ovoce. Mezi typické patří cukroví z lineckého těsta, které je možné navíc ochutit strouhaným kokosem nebo kakaem. Typickými vůněmi jsou vanilka a rum, typickým kořením skořice.

PŮLNOČNÍ MŠE

Štědrý den tradičně vrcholí půlnoční mší, na které se zpívají koledy, a začíná samotná církevní oslava narození Krista.

TRADICE NA ŠTĚDRÝ DEN

Lití olova

Nad plamenem se rozžhaví kousek olova, až úplně roztaje. Připraví se nádoba s vodou a do ní se olovo opatrně vlije. Odlitek, který vznikne, věští dotyčnému jeho budoucnost. Například odlitek ve tvaru hvězdy znamená úspěch, uznání.

Krájení jablka

Po štědrovečerní večeři se nožem přepůlí jablko. Řez veděte kolmo ke stopce. Obě poloviny se všem ukážou a záleží na tom, jaký tvar má vnitřní část s jádrem. Pokud vypadá jako pěti, nebo více cípá hvězda, sejdou se všichni za rok ve zdraví. Pokud má tvar kříže, je čtyřcípá, pak někdo z přítomných těžce onemocní, nebo zemře. Tohoto zvyku se není třeba bát. Vybírejte zdravé, velké jablko. A nezapomeňte - od štědrovečerní večeře se nevstává!

Pouštění lodiček

Připravte si lavor s vodou a staré vánoční svíčky (viz dále). Rozpulte několik vlašských ořechů a do prázdných polovin jejich skořápek připevněte nakapaným voskem po jednom úlomku vánoční svíčky. Svíčky lámejte na kousky cca 2,5 cm dlouhé. Příliš dlouhé svíčky by převrhly skořápku. Lodičky se zapálenými svíčkami se nechají plout po vodě.

Majitele lodičky, která vydrží nejdéle svítit a nepotopí se, čeká dlouhý a šťastný život. Pokud se lodička drží při kraji nádoby, její majitel se bude celý rok držet doma. Jestliže lodička pluje ke středu nádoby, vydá se do světa.

Házení střevícem

Svobodné dívky házejí střevícem přes hlavu. Obrátí-li se patou ke dveřím, zůstanou doma. Obrátí-li se špičkou ke dveřím, provdají se a odejdou.

Půst

Na Štědrý den se zachovává až do večera přísný půst. Dětem, které se nemohou dočkat, se slibuje, že vydrží-li nejíst, uvidí zlaté prasátko. Ke společné večeři se zasedá, když vyjde první hvězda.

Šupiny

Pod talíře se štědrovečerní večeři se dává několik kapřích šupin, které mají přinést všem po celý rok dostatek peněz.

Knedlíky

Pokud se dívka potřebuje rozhodnout mezi nápadníky, napíše jejich jména na papírek a dá do knedlíků, které připravuje. Vybere si toho, "jehož knedlík" rozkrojí první.

Klepání na kurník

Svobodná dívka klepe střevícem na kurník. Ozve-li se slepice, dívka zůstane svobodná. Pokud se ale objeví kohout, brzy se vdá.

Cizí věci v domě

Do konce roku by se měly vrátit všechny cizí věci, které jsou v domě. Projděte pečlivě celý dům či byt a vraťte vše, co vám nepatří.

Zápalky

Svobodná dívka zapíchne do jablka tři zápalky. Každá z nich musí symbolizovat jednoho nápadníka. Všechny zápalky současně zapálí. Ta, která hoří nejdéle, představuje toho, za něhož se má dívka vdát.

Třesení bezem

Nezadané dívky třesou bezem a dům, u kterého začne jako první štěkat pes je i domem, ve kterém bydlí jejich nastávající.

Jablečné kouzlo

Dvanáct jadérek dáme do misky s vodou. Kolik jich vyplave na hladinu, tolik bude v příštím roce suchých měsíců (pro zemědělce, chataře a chalupáře).

Cibulová pranostika

Z cibule naloupeme dvanáct sukének, položíme je vedle sebe a do každé nasypeme trochu soli. Každá sukénka představuje jeden měsíc v roce, na kterém se sůl do rána rozpustí, v tom bude pršet, ve kterém jen zvlhne, ten bude srážkově průměrný, a ve kterém většina zůstane, v tom lze čekat sucho.

Zdroj: <https://www.denik.cz/tradice-czk/vanoce-puvod-zvyky-a-tradice20081201-eh6o.html>

Co přináší štěstí a co smůlu

Před půlnocí by se nemělo:

- Šít a plést – myši by pak výtvar zničily
- Prát – přináší to smůlu a neštěstí
- Čistit chlívky a stáje – dobytek by pak kulhal
- Psát milostný dopis – znamenalo by to rozchod

Co naopak přináší štěstí:

- Chléb upečený 25. prosince a vejce snesená téhož dne jsou prý kouzelná
- Na Boží hod vystřelit z pušky směrem k Měsíci (nedoporučujeme!)

UKOLÉBAVKA VÁNOČNÍ

Jan Neruda

Spi, Jezulátko, spi!
Zas chudých lidí chudé dítě
jen do jesliček uloží Tě -
ach, kolikrát už lidstvu dáno
a Jidášů vždy zaprodáno,
spi, Jezulátko, spi!

Spi, Jezulátko, spi!
Spi sladce na tom seně holém,
my dech tajíme všichni kolem,
vždyť Tobě, věčné pravdy
synku,
je také třeba odpočinku,
spi, Jezulátko, spi!

Spi, Jezulátko, spi!
a nabeř v spánku nové síly,
máš konat ještě mnohou míli:
té cesty lidstva ku spasení,
té ještě dlouho konec není -
spi, Jezulátko, spi!

Spi, Jezulátko, spi!
Za Tvé o bratřích naučení
svět vezme Tě zas do mučení
a než se lidstva pouta zdtří,
je třeba ještě velkých smrtí -
spi, Jezulátko, spi!

KOUZELNÉ VÁNOCE V RETRO STYLU: PODÍVEJTE SE NA TY NEJKRÁSNĚJŠÍ OZDOBY

Lenka Chvostová

Zdroj: <https://abecedazahrady.dama.cz>

Retro styl je zpět. A to nejen v bytovém designu. Do módy se vrátily i tradiční vánoční ozdoby, které si pamatujete ze svého dětství. Muchomůrky, sněhuláci, zvonky, rakety, koule a další. Našli jsme pro vás ty nejkrásnější retro vánoční ozdoby. Inspirujte se ve fotogalerii a podívejte se, za kolik se nové ozdoby v retro vzhledu dají sehnat.

Retro vánoční ozdoby z našeho dětství se vrací

Zajímáte se o trendy, kterým každoročně podléhají i **vánoční dekorace**? Pak už určitě víte, že kromě aktuálních světových trendů pro **Vánoce**, jako jsou velké látkové mašle i květy, peří nebo dekorace ve tvaru ptáčků, to vše v pastelových odstínech, jimž letos dominují pudrově růžová, zelená a šedá, nešlápnete

vedle s vánočním stromkem laděným do klasické bílé, stříbrné či zlaté. Působivá je také **výzdoba** v měděných odstínech nebo v tradiční červené.

Velmi dobře vypadají i kreativní **vánoční** stromečky, při jejichž zdobení se v posledních letech do módy zase vrací nádherné kousky, kterými naši rodiče a prarodiče zdobili stromečky **v 70. a 80. letech** minulého století.

